

Oorspronkelijke Bijdragen

VIERDE ZITTING VAN DE EUROPESE COMMISSIE VOOR BOSBOUW EN BOSPRODUCTEN

[972.11]

door

F. W. MALSCH

De Europese Commissie voor Bosbouw en Bosproducten van de F.A.O. heeft van 1 tot 6 October 1951 te Rome haar vierde bijeenkomst gehouden. Deze bijeenkomst werd bijgewoond door vertegenwoordigers van 16 landen: België, Denemarken, Engeland, Finland, Frankrijk, (West-) Duitsland, Ierland, Italië, Joegoslavië, Noorwegen, Nederland, Oostenrijk, Portugal, Turkije, Zweden en Zwitserland. Bericht van verhindering was ontvangen van Egypte en Israël. Er waren waarnemers aanwezig van de „Economic Commission for Europe” (E.C.E.), de Internationale Arbeiders Organisatie, de „Organization for European Economic Cooperation” (O.E.E.C.), de International Union of Forest Research Organizations en de Internationale Populierencoömissie.

De vergadering werd gepresideerd door de heer O. J. Sangar (Engeland), die ook voorzitter was van de 2e en 3e zitting. De heer M. Leloup, Directeur van de afdeling Bosbouw en Bosproducten van F.A.O. sprak namens de Directeur-Generaal van de F.A.O. een welkomstwoord, terwijl de heer G. Myrdal, secretaris van de E.C.E. in een toespraak bijzondere nadruk legde op de gewenste nauwe samenwerking tussen E.C.E. en de F.A.O. in het bijzonder ten aanzien van de studie over het te verwachten houtgebruik.

Over de verschillende punten van de agenda, die in hoofdzaak reeds op de bijeenkomst van het vorig jaar ter sprake zijn gekomen, waren door het Secretariaat nota's voorbereid, waardoor de behandeling aanzienlijk werd vergemakkelijkt. Bovendien zijn ten aanzien van enkele punten kleine werkgroepen ingesteld om de behandeling in de plenaire zitting voor te bereiden. Over een tweetal onderwerpen, bebossing en herbebossing, alsmede de statistiek, zijn tussen 27 en 30 September, dus vóór de eigenlijke conferentie, vóórbesprekingen gehouden in tevoren aangewezen werkgroepen.

1. In het overleg van de werkgroep voor de *bebossing en herbebossing*, die bestond uit vertegenwoordigers van Engeland, Frankrijk, Duitsland, Italië en Nederland, kwam duidelijk de wens naar voren om te komen tot een spoedige bebossing van de nog aanwezige woeste gronden, die voor bebossing kunnen worden bestemd en een zo snel mogelijke herbebossing van gronden waarvan de houtopstand door enigerlei oorzaak (onoordeelkundige velling in vroeger tijden, veeweiding, oorlogsvelling of oorlogsvernieling) verloren is gegaan.

In verband met de betekenis, die de houtopstanden buiten het bos (weg en grensbeplantingen) in veel landen hebben — dit geldt zeker ook voor Nederland voor wat betreft het loofhout — zouden ook deze

in de plannen moeten worden betrokken. Voorts is aandacht geschonken aan de veel voorkomende bosvormen (struikhout, versleten hakhout e.d.), die tot hogere opbrengsten kunnen worden gebracht door het inbrengen van meer productieve soorten.

Bij het bestuderen van de antwoorden, die de onderscheiden landen hebben gegeven op de vragenlijsten, die op de bebossing en herbebossing betrekking hebben, is gebleken, dat op meer dan één punt aanvulling en verduidelijking nodig is. Het is de bedoeling, dat het Secretariaat beschikt over gegevens over de bebossing en herbebossing en bosverbetering in de verschillende landen; eenmalig in opzet en jaarlijks over de uitvoering. Er wordt ondersteld dat volgens „een plan” kan worden gewerkt. Voor Engeland en Frankrijk is dit inderdaad meer of minder volledig het geval, doch voor ons land eigenlijk niet, althans niet wat betreft de bebossing van de nog aanwezige woeste grond, die voor bebossing in aanmerking komt, en voor de bosverbetering, waarbij in ons land, — evenals trouwens in Duitsland en Frankrijk — in de eerste plaats moet worden gedacht aan het omzetten van hakhoutbos in opgaand bos.

Aan enkele moeilijkheden, die blijkens de genoemde antwoorden in verscheidene landen worden ondervonden bij het verwezenlijken van bebossingsplannen zou tegemoet gekomen kunnen worden door tijdig aan het Secretariaat kenbaar te maken de behoefte en eventueel het overcompletee aan boomzaden en plantsoen, de ervaringen met bepaalde typen grondbewerkingswerktuigen en tractoren, de ervaringen met de bescherming van zaad en planten tegen schadelijke invloeden (vooral van konijnen) en de wijze waarop bij grote bebossingen door preventieve maatregelen het brandgevaar zoveel doenlijk wordt voorkomen.

Naar uit de antwoorden blijkt moeten de geringe vorderingen die in enkele landen met de bebossing en herbebossing zijn gemaakt niet zo zeer worden toegeschreven aan technische moeilijkheden, dan wel aan een gemis aan kennis en belangstelling bij de bevolking over de betekenis, die het bos zowel uit economisch als uit sociaal oogpunt voor de gemeenschap heeft. Als gevolg hiervan blijven uitgestrekte terreinen braak of slecht bebost liggen, doordat geen fondsen worden verstrekt om deze op de voor ieder land passende wijze in productief bos om te zetten.

2. De werkgroep voor de *statistiek* heeft de vorderingen bestudeerd, die zijn gemaakt om te komen tot een doelmatige statistiek. Hierbij is gebleken, dat het voor veel landen moeilijk, zo niet onmogelijk is, op de vele, in details gaande vragenlijsten, betrouwbare antwoorden te geven. Om zoveel doenlijk aan deze bezwaren tegemoet te komen wordt voorgesteld enkele vragenlijsten te vereenvoudigen, terwijl in andere, op grond van opgedane ervaringen, wijzigingen zullen worden aangebracht.

De werkgroep heeft aanbevolen, dat bij de landen zal worden aangedrongen, maatregelen te nemen om aan de eisen van een minimum programma voor een bos- en houtstatistiek te kunnen voldoen. In dit verband is van belang het initiatief, dat het „Timber Committee” van de E.C.E. heeft genomen om, door samenwerking tussen F.A.O. en de E.C.E. te komen tot een doelmatige houtstatistiek, die internationaal vergelijkbaar zal zijn. De werkgroep heeft dit initiatief als aanbeveling overgenomen.

Aangezien het, ondanks de hiervoor genoemde vereenvoudigingen in

de vragenlijsten voor veel landen nog moeilijk zal zijn aan de gestelde minimum eisen te voldoen, wordt voorgesteld, dat het Secretariaat deze landen daarmede behulpzaam zal zijn, door het zenden van deskundigen, zo mogelijk in Technical-Assistance-verband.

Tenslotte wordt in overweging gegeven de reeds vroeger geprojecteerde Europese conferentie over bos- en houtstatistiek voorlopig uit te stellen, tot de vele moeilijkheden, die zich nog voordoen, zullen zijn overwonnen.

Wat Nederland betreft mag worden verwacht, dat — in de onderstelling dat bij de herziening van de bosstatistiek, naast gegevens over de oppervlakte, ook gegevens over de productie en de aanwas zullen worden verzameld — de beantwoording van de vragen, die betrekking hebben op het bos geen bijzondere moeilijkheden met zich zal brengen.

In de plenaire zitting zijn voorts behandeld :

3. *Rapporten over de vorderingen op het gebied van de bosbouw in de verschillende landen.*

Deze rapporten, die dank zij de in 1950 voorgestelde indeling meer overzichtelijk en beter vergelijkbaar waren dan voorheen, hebben aanleiding gegeven tot een uitvoerige discussie over het verband tussen de jaarlijkse velling, de toelaatbare velling („possibilité”) en de aanwas. In veel landen blijkt dat, ondanks de noodzaak om de toelaatbare velling lager te stellen dan de aanwas, ten einde abnormale vellingen gedurende de oorlog te compenseren, de jaarlijkse velling beide overtreft. Besloten is over 1952 aan de landen de beschikbare cijfers te vragen, voorzien van een zoveel mogelijk gedocumenteerde toelichting.

Uit de vele punten, die in deze rapporten naar voren zijn gebracht, zou ik willen noemen de samenwerking tussen de particuliere bosbezitters, zoals die in Denemarken geschiedt. Er zijn daar thans 13 verenigingen van merendeels kleine bosbezitters, die tesamen over 29.000 ha bos beschikken met gemeenschappelijke beheersvormen. Het ligt in de bedoeling deze aangelegenheid in 1952 nader door de Commissie te behandelen.

Voorts is de aandacht gevestigd op het grote belang van het bosbouwkundige onderzoek ter verhoging van de productie. Ruime financiering en samenwerking met de International Union of Forest Research Organizations is onmisbaar.

De heer Glesinger, plaatsvervangend directeur van de bosbouw afdeling van de F.A.O., gaf een uitvoerig overzicht over de voorlopige uitkomsten van de „Timber Trends Study”, die in samenwerking met de E.C.E. wordt ondernomen. Het gaat om de productie, het gebruik en de handel in hout in Europa. De problemen van vraag en aanbod en de verwachtingen voor de komende jaren zijn van veel belang voor de door de landen te voeren bospolitiek. Hoewel de studie nog niet is afgesloten en de beëindiging ervan helaas door gebrek aan middelen dreigt te worden bemoeilijkt, geven de voorlopige uitkomsten reeds belangrijke aanwijzingen. Duidelijk kwam reeds naar voren dat zich verschuivingen in het houtgebruik voltrekken, waarmede de producent rekening moet houden en dat het totale houtgebruik in de komende jaren waarschijnlijk niet zal toenemen.

Zowel de voorzitter van het Timber Committee van de E.C.E. als de vertegenwoordiger van de E.C.E. drongen aan op het volledig af-

maken van deze studie, waarbij de directeur van de bosbouwafdeling, de heer Leloup zich heeft aangesloten.

Aan de landen zal worden verzocht alle mogelijke medewerking te verlenen om dit te kunnen bereiken. Voorts zal de Directeur-Generaal worden verzocht om te zijner tijd een bijeenkomst van een kleine werkgroep te bevorderen tussen vertegenwoordigers van de Europese Commissie voor bosbouw en bosproducten van de F.A.O. en het Timber Committee van de E.C.E., gevolgd door een bijeenkomst van beide organisaties, ten einde over de trends-study te beraadslagen en eventueel daaruit voortvloeiende aanbevelingen op te stellen.

4. Ten aanzien van de *certificatie van zaad* had het Secretariaat aanvullende gegevens verzameld bij de verschillende landen, zodat thans een meer volledig overzicht ter beschikking is van de wijze waarop in de onderscheiden landen de boomzaden worden verzameld, eventueel op herkomst en kwaliteit gecontroleerd en verhandeld. Inmiddels zullen op dit stuk, waar nodig, nog verdere inlichtingen worden ingewonnen.

Op grond van nader overleg met de International Union of Forest Research Organizations en de Internationale Organisatie voor Zaadcontrole, zijn enkele wijzigingen van ondergeschikt belang aangebracht in de ontwerpen voor de Certificaten van Herkomst en van Kwaliteit, die in de vergadering van 1950 zijn besproken. Het is de bedoeling om deze ontwerpen aan de algemene F.A.O.-vergadering ter goedkeuring voor te leggen.

Voorts heeft de Commissie aan het Secretariaat verzocht om in overleg met de I.U.F.R.O. een lijst samen te stellen van de instituten in de verschillende landen, die de controle van het zaad zouden kunnen verzorgen.

Reeds in de vorige bijeenkomst van de Commissie is gebleken, dat er behoefte bestaat aan een internationale regeling voor het, zonder moeilijkheden, verzenden van kleine hoeveelheden zaad voor wetenschappelijke doeleinden. Uit een door het Secretariaat gehouden enquête is gebleken, dat in veel landen reeds faciliteiten op dit gebied bestaan, terwijl andere landen gaarne aanbevelingen van de F.A.O. tegemoet zien. Voorgesteld wordt op deze zendingen die niet zwaarder mogen zijn dan 1 kg een officiële aanduiding te plaatsen van het wetenschappelijke instituut.

5. *Bosbouwfilms.*

Over de in de vorige zitting van de Commissie voorgestelde wijze van het verstrekken van inlichtingen over bosbouwfilms, waarover de verschillende landen beschikken, is nog geen vordering gemaakt, aangezien daarover nog nader overleg moet plaats hebben tussen de F.A.O. en de „United Nations Film Board”.

Intussen heeft het Secretariaat inlichtingen ingewonnen over de bosbouwfilms, waarover de onderscheiden landen beschikken; er is thans een overzicht verzameld, dat zal worden bijgehouden. Er blijkt uit dat Finland en Zweden over een vrij groot aantal films beschikken over de bosbouw, de exploitatie, het vloten van hout e.d. Ook Frankrijk, Duitsland en Italië hebben verscheidene bosbouwfilms. In de andere landen is het aantal gering of ontbreken zij nog geheel.

6. Over de „*Soil conservation and Torrent control*” heeft de Commissie aanbevolen, dat, in verband met de grote betekenis die het bos

voor dit vraagstuk heeft, de landen er zorg voor dragen, dat in de in te stellen „European Working Group on Land and Water Utilization and Conservation”, bosbouwdeskundigen vertegenwoordigd zijn. Het is de bedoeling dat deze werkgroep verdeeld wordt in twee secties, één voor het noorden en één voor het zuiden. Naar ik verneem heeft Nederland, naast Engeland, Frankrijk en Italië verzocht in beide secties vertegenwoordigd te zijn.

7. Documentatie op het gebied van de bosbouw.

In 1950 heeft een werkgroep uit het Timber Committee van de E.C.E. onder voorzitterschap van Ir J. L. Bienfait, de wenselijkheid betoogd om te komen tot een „International Timber Documentation Centre”. De 7e zitting van het Timber Committee oordeelde nader overleg nodig met de producenten en consumenten van hout. Dit overleg wordt inmiddels door de E.C.E. voorbereid; het resultaat zal moeten worden afgewacht.

Bij de beoordeling van een en ander zal moeten worden bedacht, dat de bosbouw-afdeling van de F.A.O. onder meer tot taak heeft het bevorderen van de uitwisseling en de verspreiding van gegevens en inlichtingen op het gebied van bos en hout over de gehele wereld. Een documentatie-centrum zal dus alle fasen moeten omvatten van de productie tot de consumptie. Uit de aard der zaak zal, om dit breed gedachte plan te kunnen verwezenlijken — waarmede grote bedragen zullen zijn gemoeid — samenwerking moeten worden gezocht met bestaande of op te richten regionale centra.

Mr. R. Cameron, die de zaken van Technical Assistance in de bosbouw-afdeling van de F.A.O. behandelt, wees op het belang dat de verschillende landen bij deze kwestie hebben in verband met de technical assistance. Zij zullen immers, enerzijds deze hulp kunnen verkrijgen en anderzijds deskundigen voor de uitvoering van technical assistance-projecten moeten verstrekken. Uit dien hoofde is de mogelijkheid om goede inlichtingen over allerlei zaken te verkrijgen, gebaseerd op een juiste en doelmatige documentatie, van veel belang.

8. Techniek van de bosexploitatie en scholing van bosarbeiders.

Ten einde te komen tot het instellen van een sub-commissie voor de techniek van de bosexploitatie en de scholing van bosarbeiders, zoals reeds in de vorige zitting van de Commissie was voorgesteld, bleek het gewenst te voren een zogenaamd Pilot Committee in te stellen, waarin zitting zullen hebben: Engeland, Finland, Frankrijk, Duitsland, Italië, Oostenrijk, Zweden en Zwitserland.

Dit Comité, dat uit experts op deze gebieden zal bestaan, zal aandacht moeten schenken aan de mogelijkheid van internationale samenwerking op het gebied van velling en transport, ten einde te komen tot verhoging van de productiviteit bij een deskundig gebruik van arbeidskrachten, vermindering van houtverlies, voorkomen van ongevallen en verhoging van de levensstandaard van de bosarbeiders.

Dit Pilot Committee zal de op dit stuk reeds door het Secretariaat begonnen werkzaamheden voortzetten. Er zal een nieuwe lijst van deskundigen op het gebied van exploitatie en arbeids efficiency worden samengesteld.

9. Ziekten en Plagen.

De Commissie nam er nota van, dat de Europese conventie voor be-

scherming van planten op 18 April 1951 door 18 landen, waaronder Nederland, is getekend en voorts, dat de herziene versie voor een internationale conventie zal worden voorgelegd aan de algemene conferentie van de F.A.O., die inmiddels in November 1951 in Rome heeft plaats gehad. Nog zal moeten worden nagegaan, welke betekenis deze conventie voor de in de bosbouw te gebruiken houtsoorten kan hebben.

Het Secretariaat zal de lijst van experts op het gebied van ziekten en plagen meer volledig maken en daarbij aanwijzing geven over eventuele specialisatie van deze deskundigen.

De ervaring, opgedaan bij het verwerken van de antwoorden der onderscheiden landen op de vragenlijsten over het voorkomen van insecten, is aanleiding geweest enkele wijzigingen in de vragenlijsten aan te brengen. In verband met de moeilijkheden met de nomenclatuur van insecten zullen, naast de namen, die in het land gebruikelijk zijn, ook de latijnse namen, met de initialen van de naamgever moeten worden vermeld.

10. *Excursie.*

De Commissie heeft, daartoe uitgenodigd door de Directeur-Generaal van het Italiaanse boswezen een excursie gemaakt naar de herbebossingswerkzaamheden op de Monte Subasio in Midden-Italië.

De Monte Subasio is een ongeveer 1.300 m hoog koepelvormig afgerond massief van mesozoïsche kalksteen, dat belangrijk hoger is dan de in de omgeving gelegen bergen van de Apenijnen.

Aan de westzijde wordt de berg begrensd door het dal van de Tiber en op de helling ligt de zeer mooie oude stad Assisi, bekend om vele herinneringen aan het leven en werken van Franciscus van Assisi.

De herbebossing, die in 1916 ter hand is genomen, was nodig om de watervoorziening, die door de ontbossing nadelig was beïnvloed, weer in orde te brengen. Ook esthetische overwegingen, doch niet minder waardering voor het werk van Franciscus van Assisi, zijn oorzaak geweest, dat hier de herbebossing intensief is aangepakt.

Het gaat deels om door overmatige velling en veeweiding vernield bos en deels om grond, waarvan de houtopstand geheel is verdwenen en die plaatselijk is begroeid met grassen. De grond bestaat uit een meer of minder dikke laag verweringsgrond; op veel plaatsen is deze laag zeer dun of ontbreekt geheel.

De vernielde bosgedeelten worden gekapt, ten einde het uitlopen van de stronken te bevorderen. Er wordt voor gezorgd, dat geen veeweiding meer kan plaats vinden. Waar nodig worden door zaaien of planten nieuwe houtsoorten ingebracht.

Op de gedeelten waar geen houtgewas meer wordt aangetroffen, worden tenassen (stroken) aangelegd, die zoveel mogelijk horizontaal verlopen. In deze stroken worden de gewenste houtsoorten geplant, soms ook gezaaid, terwijl ook wel in dezelfde strook wordt gezaaid en geplant. De plantgaten zijn $40 \times 40 \times 40$ cm op onderlinge afstand van 2 à 2,5 m. Later is behoefte gevoeld aan kleinere onderlinge afstanden.

Na de bosaanleg moet ervoor worden gezorgd, schade door verdroging te voorkomen; daartoe worden de grassen en onkruiden om het jonge plantsoen verwijderd, terwijl in veel gevallen eggen van de grond nodig is gebleken.

In totaal is in dit gebied thans 1.225 ha bebost, waarvan ruim 1.000 ha

kaal land en rond 200 ha vernield bos. Daarnaast worden bepaalde gedeelten bestemd voor veeweiding.

In het begin (1916) is de bebossing uitgevoerd met Oostenrijkse den, echter met weinig succes (grote sterfte en veel insecten-schade). Bijmenging met loofhout (in hoofdzaak *Quercus ilex*) gaf betere resultaten. Verdere ervaring heeft ertoe geleid, in de verschillende zônes in hoofdzaak de volgende soorten te gebruiken :

Lauretum : *Quercus ilex*, *Pinus halepensis*, *Cupressus spec.*, *Pinus insignis*, *Ostrya carpinifolia*, *Fraxinus Ornus*.

Castanetum : *Quercus pubescens*, *Q. Cerris* en *Q. ilex*, *Fraxinus Ornus*, *Acer Pseudoplatanus*, *Cupressus sempervirens*, *Pinus nigra* var. *Austriaca*, *Cedrus atlantica* en — *Deodara*.

Fagetum : *Fagus silvatica*, *Abies alba*, *Acer pseudoplatanus*, *Fraxinus excelsior*, *Pseudotsuga Douglasii*, *Chamaecyparis Lawsoniana*, *Thuya gigantea*, *Quercus pubescens*, *Q. ilex* en *Q. Cerris*, *Pinus halepensis*.

Vanwege het bosbouwproefstation worden thans proeven genomen met *Abies pinsapo*, *Abies numidica*, *Abies Nordmanniana*, *Abies cephalonica*, *Cedrus atlantica*, *Pseudotsuga Douglasii* en *Cupressus arizonia*.

De uitkomsten van het herbebossingswerk zijn over het algemeen goed. Veel gedeelten, die voorheen geheel of zo goed als geheel onbegroeid waren, zijn thans bedekt met bos, dat uit houtsoorten bestaat, die ter plaatse thuis horen. Verwacht mag worden dat deze bossen de verwachte hydrologische en orologische functie in het belang van deze streek zullen kunnen vervullen.